

EU za Kosovo:

PODRŠKA NA PUTU KA
EVROPSKOJ UNIJI

NOVEMBAR 2017.
PRIŠTINA, KOSOVO

Sadržaj

UVOD:
EU MENJA ŽIVOTE
NA KOSOVU
STRANICA: 5

OSNAŽIVANJE ŽENA
PREDUZETNICA
STRANICA: 6-10

JAČANJE RASTA
TURIZMA KROZ
RURALNI RAZVOJ
STRANICA: 11-14

UKUS KOSOVA ZA
CEO SVET
STRANICA: 15-17

OSNAŽENJE
RANJIVIH GRUPA
STRANICA: 18-20

PODRŠKA TOLERANCIJI
KROZ ZAŠTITU NASLEĐA
STRANICA: 21-23

BOLJA INFRASTRUKTURA
ZA BOLJI ŽIVOT
STRANICA: 24-26

DRUGA ŠANSZA ZA
KOSOVSKE MALOLETNIKE
STRANICA: 27-29

TVRĐAVA NOVO BRDO NAKON
REVITALIZACIJE

EU za Kosovo: Podrška na putu ka Evropskoj Uniji

Uvod: EU menja živote na Kosovu

Natalija Apostolova.
Šefica Kancelarije EU
na Kosovu/specijalna
predstavnik EU

Podrška Evropske unije
Kosovu utiče na ljudske živote.

Evropska unija izdvaja na Kosovu najveću sumu novca po glavi stanovnika u poređenju sa ostatkom sveta, i ona je daleko najveći donator. Od 1999. godine, Kosovo je dobilo više od 2,5 milijarde evra u vidu pomoći EU. Ova pomoć, implementirana preko Instrumenta za predpristupnu pomoć, IPA, podržava Kosovo na evropskom putu. Ali, štaviše, ona pruža podršku narodu koji želi da njihova zajednica živi bolje, bude razvijenija sa više šansi i mogućnosti.

Jedan takav primer su žene iz zadruga „Eva” u opštini Klina koje se bave uzgojem svinja i preradom mesa, ili pak one u Velikoj Kruši koje izvoze svoj slavni „ajvar” u inostranstvo. Pristup pouzdanoj, čistoj vodi je od suštinskog značaja za život, a to je nešto u čemu građani Kosova svakodnevno sve više uživaju, takođe zahvaljujući pomoći od EU. Kamenica i Lipljan su opštine gde su verske zajednice posvećene poboljšanju tolerancije između zajednica i poštovanju kulturnog identiteta kroz njegovu zaštitu. Novo Brdo je u međuvremenu

postalo jedno od mesta sa priličnim brojem turističkih lokacija. Ukoliko odlučite da odete tamo, možete posetiti i popeti se na restauriranu tvrđavu iz XIII veka, a možete otići i na jahanje konja ili prošetati šumama turističke atrakcije „Gërsheta Resort”. Pomoć EU je takođe pomogla da se zaštite prava zajednice LGBT. Maloletnici koji su kažnjeni vaspitnim merama sada imaju mesto gde mogu dobiti odgovarajuće obrazovanje i obuku, a kako bi se kasnije lakše integrisali u društvo.

U ovoj publikaciji predstavljamo priče i svedočenja ljudi čiji se život, na jedan ili drugi način, promenio nabolje. Mi smo zahvalni i ponosni što smo deo ovog putovanja ka boljem životu.

Osnaživanje žena preduzetnica

UDOVICE IZ VELIKE KRUŠE POZNATE SU KAO VREDNE ŽENE KOJE SU SVOJU RATNU TRAGEDIJU POKUŠALE DA PREVAZIĐU TAKO ŠTO SU KRENULE SA OBRAĐIVANJEM ZEMLJE, KAKO BI IZDRŽAVALE SVOJE PORODICE I UBLAŽILE BOL. SELO JE TOKOM RATA 1999. GODINE IZGUBILO VIŠE OD 100 MUŠKARACA, TE JE POSTALO SKORO BEZ MUŠKOG RODA.

Nakon višegodišnjeg traganja za svojim voljenima, žene su shvatile da moraju da učine više kako bi opstale. One su odlučile da se posvete onome u čemu su najbolje – pripremi zimnice. Danas su ajvar, paprike punjene kupusom i paprike u kiselom mleku među najpoznatijim proizvodima njihove zadruge „Kruša”.

Do 2013. godine, žene iz „Kruše” radile su u privatnim kućama gde nisu postojali odgovarajući uslovi, ali zahvaljujući projektu koji je finansirala EU, one danas imaju postrojenje za preradu hrane od 200 m². Ovo je u značajnoj meri poboljšalo njihovo radno okruženje.

„Nakon što smo dobile novi objekat, uspele smo da povećamo broj naših radnika u proizvodnom odeljenju, sa 23 na 70. Pored

„Želim da se zahvalim EU na podršci pruženoj ovoj kategoriji žena koje su izgubile svoje sinove i muževe tokom rata. Ovom podrškom, EU je obezbedila njihove mesečne prihode.”

Fahrije Hoti,
direktorka
zadruga „Kruša”.

ovoga, imamo šest grupa koje rade pojedinačno u sopstvenim porodicama radi snabdevanja ove zadruga", kaže Fahrije Hoti, direktorka zadruga „Kruša”.

Pomoć EU od preko 50.000€ doprinela je većoj proizvodnji i povećanom broju kontakata sa više od 70 farmera iz regiona Orahovac.

„Ovo postrojenje je sada obezbedilo naše tržište. Danas preko 200 prodavnica širom Kosova prodaje naše proizvode. Uspeli smo takođe da ostvarimo kontakte sa Švajcarskom i Nemačkom radi prodaje naših proizvoda izvan Kosova. Uz to, i dalje rastemo”, dodala je Hoti.

Žene iz Kruše srećne su što imaju ovaj posao, jer zahvaljujući njemu izdržavaju svoje porodice. Međutim, ovo je takođe i mesto gde one, kroz rad i razgovor, ublažavaju svoj bol iz prošlosti.

Besire Duraku, koja je izgubila svog muža tokom rata, izdržava svoja dva studenta zahvaljujući svom poslu u kooperativi Kruša. Tokom raspusta, njena deca takođe rade u kooperativi. Ona radi od 10 ujutru do 18, a tokom sezone zadruga radi u dve smene, do ponoći.

„Ovaj posao pomogao je mom telu, mom umu i mojoj porodici. Zahvaljujući investiciji EU, mi sada imamo mnogo bolje uslove, veći smo i imamo više radnog prostora“, kaže Duraku.

Želim da se zahvalim EU na podršci pruženoj ovoj kategoriji žena koje su izgubile svoje sinove i muževe tokom rata. Ovom podrškom, EU je obezbedila njihove mesečne prihode, zaključuje direktora kooperative Fahrije Hoti.

Indikativni strateški dokument za Kosovo, koji daje osnovne crte strateškog pristupa pomoći IPA II za Kosovo za period 2014-2020. godine, predviđa nastavak podrške kroz grantove za mikro preduzeća i tzv. „start-ap“ biznise, sa fokusom na inovativne biznis modele, izvozno orijentisane usluge i žene preduzetnike.

Ovakva podrška je, između ostalog, pomogla ženama iz zadruga „Kruša“ u regionu Orahovac, kao i ženama iz zadruga „Eva“ u opštini Klina.

Tatjana Ilić rođena je u Prištini, ali nikada nije živela na Kosovu. Godinama je živela u Srbiji. Njen suprug, koji je rođen u selu Vidanje u opštini Klina, odlučio je da se vrati u svoje rodno mesto 2005. godine, tako da je i ona krenula sa njim. Ilić je još jedan korisnik pomoći EU i ona sada vodi zadruga „Eva“ koja se bavi uzgojem svinja i aktivnostima prerade mesa, što uglavnom dolazi sa odabranih farmi za uzgoj svinja iz okoline. Pomoć EU pomogla je uspostavljanje proizvodnje, njen dalji razvoj, kao i marketing i regionalno brendiranje.

Prema Indikativnom strateškom dokumentu za Kosovo IPA II, uključivanje i učestvovanje žena i dalje je ključni izazov na svim nivoima društva. Štaviše, žene iz manjinskih zajednica predstavljaju socijalno najviše isključene grupe. Stoga njihovo osnaženje zavisi od boljeg obrazovanja, zdravlja i ekonomskog učestvovanja. Pomoć EU takođe je pomogla ženama koje dolaze iz različitih zajednica.

Ovaj projekat pod nazivom Akcija žena u agro-biznisu, vredan 449.856€, implementirala je italijanska organizacija Reggio Terzo Mondo (RTM) od decembra 2014. godine, do decembra 2016. godine.

“Imali smo veliku podršku (EU) u finansiranju. Ova pomoć je finansijski ojačala žene u ovom regionu, one su postale nezavisne i osećaju se snažnije i bolje”.
Tatjana Ilić,
direktorka
zadruga „Eva“.

Ilić kaže da žene obavljaju sve poslove u ovoj zadruzi, osim klanja svinja.

„Mi smo bile veoma uporne sa našom idejom za preradu mesa. Zahvaljujući ovoj pomoći i uz podršku RTM, registrovale smo našu zadrugu pod nazivom ‚Eva‘. Sada imamo fabriku gde naše žene rade, uključujući i mene, a imamo i dva kasapina. Imamo 12 štala sa svinjama gde radi 12 žena. Prodajemo svoje mesne proizvode na lokalnom tržištu“, ispričala je Ilić svoju priču.

‚Eva‘ snabdeva četiri restorana u regionu Kline, kao i neke restorane u Đakovici i Prištini.

Ilić dodaje da, bez pomoći EU, ove žene nikada ne bi postigle današnji uspeh.

„Imali smo veliku podršku (EU) u finansiranju. Ova pomoć je finansijski ojačala žene u ovom regionu, one su postale nezavisne i osećaju se snažnije i bolje“. Dalje, naš društveni život se poboljšao. Mi smo zajedno i u dobru i u zlu. Ja imam 52 godine, ali ovo je mesto gde sam stekla najbolje prijatelje. Sve je ovo zahvaljujući podršci EU“, dodaje ona.

Zahvaljujući grantu od skoro pola miliona evra iz EU, Ilić svoju budućnost ne vidi nigde osim na Kosovu, uz svoje kolegice iz srpske i albanske zajednice, koje ona sada smatra svojom porodicom.

Njena kolegica, Tone Đerđaj (Gjergjaj), to potvrđuje.

„Odlično se slažemo. Kao sestre smo. Sve ovo zahvaljujući EU, koja nam je pomogla ovom Zadrugom. Prihodi nam pomažu da održavamo naše porodice, obrazujemo decu. Puno smo zadovoljne pruženom podrškom, ali i zato što su potrošači zadovoljni našim proizvodima. Daju nam veću volju za rad“, dodaje Đerđaj.

Pored stvaranja radnih mesta, ovaj projekat je takođe pomogao lokalnim farmerima u regionu koji snabdevaju fabriku životinjskim proizvodima.

„Odlično se slažemo. Kao sestre smo. Sve ovo zahvaljujući EU, koja nam je pomogla ovom zadrugom. Prihodi nam pomažu da održavamo naše porodice, obrazujemo decu. Puno smo zadovoljne pruženom podrškom, ali i zato što su potrošači zadovoljni našim proizvodima. Daju nam veću volju za rad“.

Tone Đerđaj,
radnica u
Zadruzi „Eva“.

Jačanje turizma kroz ruralni razvoj

TVRĐAVA U NOVOM BRDU GODINAMA JE BILA ZABORAVLJENA I JEDVA VIDLJIVA. POTIČE IZ XIII VEKA, I GLAVNI JE SPOMENIK KULTURNOG NASLEĐA U NOVOM BRDU, U JUGOISTOČNOM DELU KOSOVA. TOKOM SREDNJEVEKOVNOG PERIODA OVO MESTO JE BILO MEĐU NAJBOGATIJIM GRADOVIMA I SMATRALO SE NAJVEĆIM TRGOVAČKIM CENTROM NA BALKANU, POŠTO JE NJEGOV RUDNIK BIO BOGAT ZLATOM I SREBROM.

Zahvaljujući IPA 2013. godine, milion evra je uloženo na revitalizaciji tvrđave, što je izveo UNESCO, dok je revitalizacija poslovnog okruženja oko tvrđave još uvek u toku, sa budžetom od dodatnih milion evra.

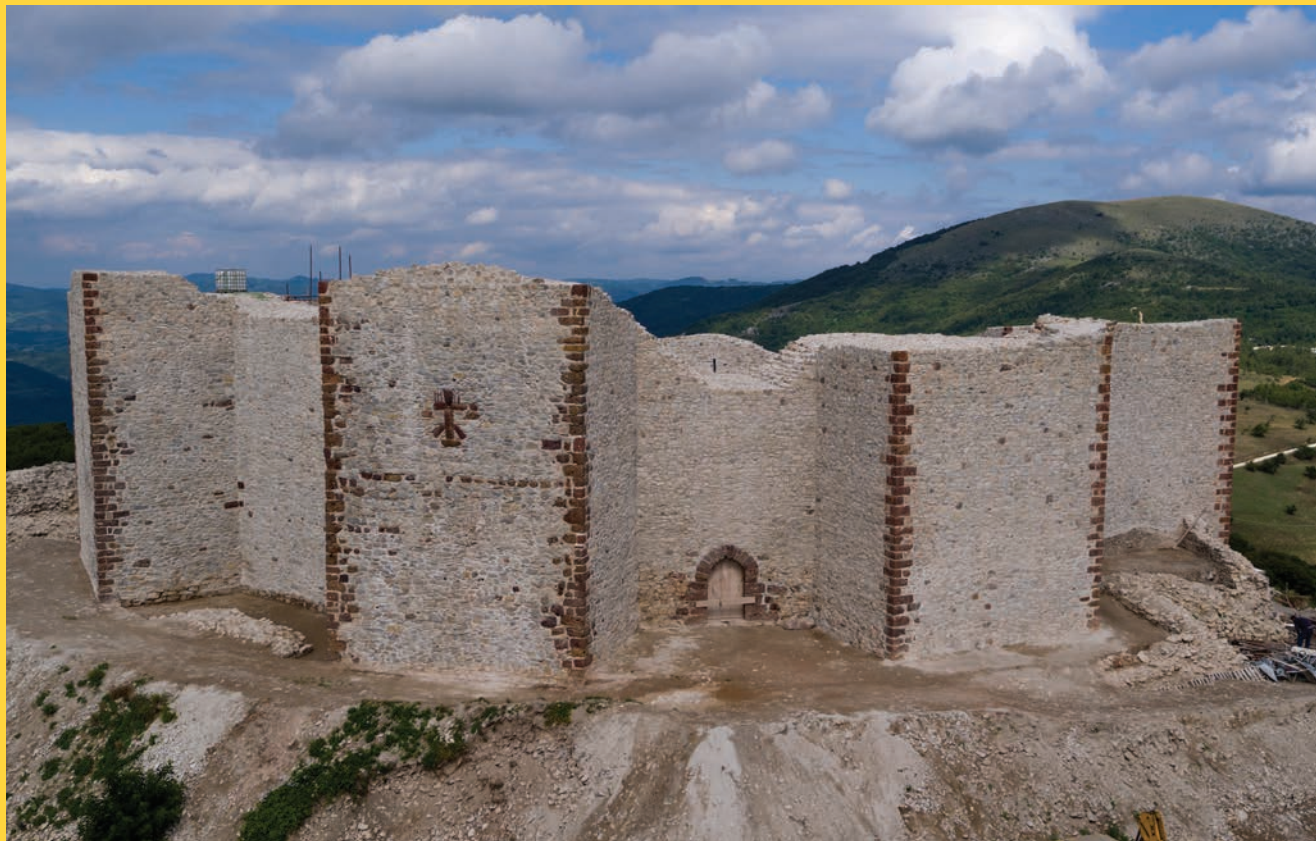
„Imali smo tvrđavu koja je nestajala, a sada vidimo jasan oblik tvrđave”, kaže Fitim Bunjaku, lokalni turistički vodič koji je bio uključen u sprovođenju projekta. Od završetka revitalizacije tvrđave 2016. godine, broj posetilaca povećan je za 50%.

Tvrđava u Novom Brdu, nalazi se na vrhu od 1.124m nadmorske visine. Izgrađena je tokom vladavine Cara Lazara; kasnije ju je dodatno preuredio turski Sufi Sinan Paša u XIV veku. U njenom okruženju nalaze se brojni drugi spomenici, kao što su: ostaci drevne katedrale, Crkva Svete Marije, veoma stara džamija, mauzolej, tursko groblje. Tvrđava danas, sa svojim gornjim i donjim gradom, predstavlja najvažniji imetak kulturnog nasleđa u ovoj opštini.

Gornji grad sastoji se od šest kula, ali su tokom revitalizacije otkriveni novi objekti unutar tvrđave, kao što je mala crkva, parno kupatilo, rezervoari za vodu, kao i ulaz u smeru jedne od kula. Prethodno se verovalo da je tvrđava bila prazna unutra. Takođe postoji i mogućnost penjanja do vrha zidova tvrđave, odakle se vidi opština Novo Brdo, kao okolne atrakcije koje vas ostavljaju bez daha.

„Imali smo tvrđavu koja je nestajala, a sada vidimo jasan oblik tvrđave”.

**Fitim Bunjaku,
lokalni turistički
vodič.**

Bunjaku dodaje da se revitalizacija tvrđave ne bi mogla obaviti fondovima iz kosovskog budžeta, i zato je pomoć EU bila od presudne važnosti.

On očekuje da će, uz implementaciju ostatka projekta koji predviđa revitalizaciju poslovnog okruženja oko tvrđave, ove lokacije u velikoj meri doprineti razvoju ruralnog, kulturnog turizma i ekonomije.

Tvrđavu već sada posećuju inostrani turisti, a takođe je popularna i kod kosovske dijaspe.

Još jedan projekat koji je finansiran od EU doprineo je razvoju lokalnog turizma u opštini Novo Brdo.

Oko 18 km od Novog Brda, u selu Straža, locirano je odmaralište Gršeta („Gërsheta Resort“). U okviru projekta „Razvoj turističkih kapaciteta u istočnom regionu Kosova“, donacija EU za ruralni razvoj doprinela je razvoju lokalne zajednice, stvorila nova radna mesta i pomogla ekonomiji okolnih farmara.

Zahvaljujući pomoći EU, turistički kompleks i odmaralište Gršeta („Gërsheta Resort“), nudi svojim posetiocima staze za šetanje od oko 20 km, sportske aktivnosti, jahanje konja, igralište za decu, lokaciju za kampovanje, biciklizam, a pored toga nudi i restoran i bungalove sa pogledom na planine.

Afrim Hasani, vlasnik ovog porodičnog biznisa, kaže da je odmaralište izgrađeno od nule zahvaljujući pomoći EU u visini od pola miliona evra.

„Niko nije verovao da ćemo na ovakvom brdovitom predelu sagraditi ovakvo odmorište“, kaže Hasani.

Odmaralište zapošljava 60 ljudi iz okoline, a ima ugovor sa 15 lokalnih farmera za snabdevanje odmarališta svežom hranom, nakon što su i oni dobili pomoć putem malih grantova. Hasani još uvek radi na tome da angažuje i zaposli više ljudi i da ih obuča za rad.

Klijenti i zaposleni u Gršeti su iz albanske i srpske zajednice. Abide Ramadani iz Gnjilana radi kao računovođa u ovom odmaralištu. Kaže da ljudi iz inostranstva sada rezervišu ovo odmaralište preko interneta.

„Sve što nam je potrebno je da nastavimo dalje sa investicijom, eventualno uložimo u centar kako bi mogli da privučemo više turista i tokom zime“, dodaje ona.

„Niko nije verovao da
ćemo na ovakvom
brdovitom predelu
sagraditi ovakvo
odmorište“
Afrim Hasani,
vlasnik „Gërsheta
Resort“.

„GËRSHETA RESORT“ POSETIOCIMA
NUDI PEŠAKE STAZE, SPORTSKE
AKTIVNOSTI, KUTAK ZA IGRE, KAMPING
MESTO, BICIKLE I JAHANJE

EU za Kosovo: Podrška na putu ka Evropskoj Uniji

Sektor poljoprivrede i ruralnog razvoja je jedan od ključnih za podršku iz IPA II, zato što on igra važnu ulogu u pružanju prilika za zapošljavanje i stvaranje prihoda. Podrška ovom sektoru jedna je od pet prioriteta oblasti za finansijsku pomoć IPA II.

Kosovski Program poljoprivrede i ruralnog razvoja 2014-2020. godine, je skladu je uredbom IPA II i prati prioritete IPA II u jačanju održivosti i isplativosti farmi, konkurentnosti; tu su zatim i restauracija, očuvanje i jačanje ekosistema; promovisanje društvene, ekonomske inkluzije; transfer znanja, inovacije.

Ukupni cilj pomoći IPA II u ovom sektoru jeste da se pomogne da se kosovske institucije usklade i da implementiraju Zajedničku poljoprivrednu politiku, uključujući ovde i poboljšanje životnog standarda ruralne populacije Kosova.

„Sve što nam je potrebno je da nastavimo dalje sa investicijom, eventualno uložimo u centar kako bi mogli da privučemo više turista i tokom zime”.
Abide Ramadani,
računovođa
„Gërsheta Resort”.

Ukus Kosova za ceo svet

ORAHOVAC, LOCIRAN NA JUGOZAPADU KOSOVA, POZNAT JE PO SVOM GROŽĐU I VEKOVIMA JE GLAVNI KOSOVSKI REGION ZA PROIZVODNJU VINA. KOMPANIJA ZA PRERADU VINA ‚BIOPAK‘ JE PRVA KOMPANIJA NA KOSOVU U SEKTORU PROIZVODNJE VINA. ONI SU POČELI SA RADOM 2001, POD NAZIVOM ‚RAHOVEC‘, ŠTO JE KASNIJE PROMENJENO U „BIOPAK“, A KOMPANIJA JE POSTALA POZNATA PO SVOJA DVA BRENDA – „ILLYRIAN“ I „MURATTI“.

Illyrian je vidljiv na kosovskom tržištu još od 2001, dok je Muratti stvoren 2010. godine, kao kvalitetnije vino namenjeno za izvoz.

Danas, ‚Biopak‘ izvozi 90 procenata svog godišnjeg proizvedenog vina u zemlje EU, kao i u Japan.

Pomoć EU od skoro pola miliona evra igrala je veliku ulogu u ovome, što je za rezultat dovelo do podizanja nivoa kvaliteta vina i obima proizvodnje, kao i do stabilizacije unutrašnjeg i spoljnog tržišta.

„Hvala vam na pomoći, povećali smo proizvodne kapacitete za otprilike pola miliona litara godišnje“. Trenutno godišnje proizvodimo oko 2 miliona litara vina. Prerađujemo 1,5 miliona kilograma grožđa svake godine, od čega možemo da proizvedemo 1,1 miliona litara vina“, kaže Bejtulah Hadžimurati (Bejtullah Haxhimurati), suvlasnik „Biopaka“

Nedavne tehnološke investicije poboljšale su kvalitet vina zahvaljujući stabilizaciji snabdevanja, boljim objektima za preradu i boljem skladištu. Proizvodnja je povećana za 50 procenata.

„Pomoć EU nam je pomogla da poboljšamo sve u našem preduzeću i na tome smo zahvalni. Ako bude imalo više investicija

„Hvala vam na pomoći, povećali smo proizvodne kapacitete za otprilike pola miliona litara godišnje“. Trenutno godišnje proizvodimo oko 2 miliona litara vina. Prerađujemo 1,5 miliona kilograma grožđa svake godine, od čega možemo da proizvedemo 1,1 miliona litara vina“

**Bejtulah
Hadžimurati,
suvlasnik
„Bipaka“**

širom Kosova, Kosovo će takođe napredovati”, dodaje Hadžimurati.

Ova investicija je, štaviše, pomogla i drugim lokalnim snabdevačima – oko 60 njih – od kojih „Biopaka” dobija grožđe. Farmeri su dobili pod-grantove sa po 100 kutija, što im je pomoglo da očuvaju kvalitet grožđa tokom transporta.

Sulejman Durguti snabdeva „Biopak” sa do 12.000 kg grožđa godišnje sa svoja 2 hektara vinograda.

„Ova pomoć pomogla je i nama, zato što smo postigli trogodišnji ugovor, dobili smo besplatno kutije, sada dobijamo pomoć i tokom transporta, berbe i sortiranja. Moja celokupna porodica angažovana je u ovome i to je našem domaćinstvu mnogo pomoglo”, kaže Durguti.

Oko 14 procenata BDP Kosova dolazi iz sektora poljoprivrede, što je najveći poslodavac na Kosovu. Poljoprivreda je jedan od ključeva za pomoć IPA II zbog svog ekonomskog potencijala. Sektor poljoprivrede zapošljava većinu stanovništva i ubraja se kao glavni izvor prihoda za građane Kosova. Prema Indikativnom strateškom dokumentu za Kosovo, IPA II doprinosi značajno poboljšanju konkurentnosti kosovske poljoprivrede i proizvodnji hrane, podiže se nivo bezbednosnih prehrambenih standarda lokalnih proizvoda i poboljšava se životni standard ruralne populacije Kosova. Ovaj sektor takođe poseduje potencijal za rast i izvoz.

Oko 100 km severno od Orahovca, u Leposaviću, Vladan Milojević vrši završne pripreme za otvaranje fabrike za proizvodnju šampinjona, kao i njihovu preradu i izvoz. EU mu je pomogla sa oko 243.000€ za izgradnju objekta za proizvodnju šampinjona površine 600 m².

„Ova pomoć je bila odlična. Ja sam veoma zahvalan EU i nadam se da će nastaviti da podržavaju biznise. Ovo će biti dobro ne samo za Leposavić, već i za čitavo severno Kosovo” **Vladan Milojević, proizvođač pečurki šampinjoni s Leposavića.**

Vladan i njegov partner Ivan Milojević došli su na ovu ideju kada su zaključili da ovaj proizvod nedostaje na lokalnom tržištu.

„Mi smo pronašli sebe u ovoj oblasti. Trenutno ne postoje drugi proizvođači šampinjona, tako da smo mislili da je ovo pametna ideja”, kaže Vladan Milojević.

On planira da ove šampinjone proizvodi kontinuirano, pošto će biti u stanju da ih uzgaja u četiri zasebne prostorije.

„Mi želimo da naši klijenti budu zadovoljni i poštovani”, dodaje on.

Kapacitet ove fabrike je proizvodnja od 25 tona šampinjona u ciklusu od 40 dana, ili stotine tona tokom godine.

„Sever Kosova je mali za ovaj kapacitet, tako da planiramo izvoz u Prištinu, ali takođe i u Srbiju – Novi Pazar, Rašku, Kraljevo”, dodaje Milojević. U međuvremenu, njegov plan je da zaposli 15 ljudi.

„Ova pomoć je bila odlična. Ja sam veoma zahvalan EU i nadam se da će nastaviti da podržavaju biznise. Ovo će biti dobro ne samo za Leposavić, već i za čitavo severno Kosovo”, veruje Milojević.

Osnaženje ranjivih grupa

KANCELARIJA EVROPSKE UNIJE NA KOSOVU/ SPECIJALNI PREDSTAVNIK EVROPSKE UNIJE, PODRŽAVA ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA (OCD) PREKO GRANTOVA ZA ZAŠTITU PRAVA RANJIVIH GRUPA, PROMOVISANJE INKLUZIVNOSTI U OBRAZOVANJU, KAO I ZA VEŠTINE ZAGOVARANJA U OCD NA OSNOVNOM NIVOU, PREKO MEHANIZMA GRANTOVA. JEDAN OD KORISNIKA OVAKVIH GRANTOVA JE I CENTAR ZA RAZVOJ DRUŠTVENIH GRUPA (CENTER FOR SOCIAL GROUP DEVELOPMENT – CSGD) U PRIŠTINI.

Iako Kosovo ima dobro zakonodavstvo o ljudskim pravima, njegovo sprovođenje nastavlja da predstavlja izazov širom zemlje.

Ovo je naročito slučaj sa zajednicom lezbejki, gejeva, biseksualaca, transrodnih i međurodnih osoba (LGBTI), koja nastavlja da se suočava sa diskriminacijom, pretnjama i nasiljem.

Centar CSGD okuplja članove iz LGBTI zajednice i njihov rad fokusiran je na zagovaranje u korist prava LGBTI, osnaženje ove zajednice, kao i na podizanje svesti u društvu o pitanjima u vezi sa LGBTI i prevencijom HIV-a.

Prva barijera sa kojom se LGBTI zajednica suočava na Kosovu počinje unutar porodice, gde oni osećaju da su pod pritiskom zbog toga što imaju dvostruki život, ili se ponekad suočavaju sa fizičkim ili psihološkim nasiljem, kaže Agim Margilaj (Margilaj), programski menadžer u CSGD. U većini slučajeva, dodaje on, ovo nasilje ne bude prijavljeno zbog svoje osetljivosti.

Operativni grant EU od 60.000€ za CSGD pomogao je Centru da razvije strategiju za zagovaranje i komunikaciju, i zahvaljujući ovome, 2016. godine, Centar je počeo da pruža pravnu pomoć i pravnu podršku članovima zajednice koji se suočavaju sa

„Ova dostignuća nekima mogu izgledati kao dečiji koraci, ali za nas su veliko dostignuće da imamo prvi slučaj LGBT u kojem su institucije vladavine prava suočene pitanjima iz same zajednice”

Agim Margilaj,
upravnik programa
u CSGD.

diskriminacijom ili nasiljem zbog svoje seksualne orijentacije.

Margiljaj kaže da je CSGD sada u stanju da zaštiti svoje članove od homofoba pred sudom.

„Ovo je jedna od usluga Centra koje su dovele do prvog slučaja na sudu u 2016. godine, kada je muškarac homoseksualac bio napadnut na poslu zbog svoje seksualne orijentacije. Ovaj slučaj skrenuo je pažnju na zajednicu i to je otvorilo vrata drugima da prijavljuju ovakva iskustva. Tako, nakon ovog slučaja, došla su još tri prijavljena slučaja“, dodaje Margiljaj.

Štaviše, slučaj na sudu skrenuo je pažnju da se pregleda Krivični zakonik Kosova, gde je Centar primetio određene zakonske praznine, i on je sada deo grupe koja radi na izmenama i dopunama relevantnih članova.

„Ova dostignuća nekima mogu izgledati kao dečiji koraci, ali za nas su veliko dostignuće da imamo prvi slučaj LGBT u kojem su institucije vladavine prava suočene pitanjima iz same zajednice“, dodaje Margiljaj.

Centar je takođe počeo saradnju sa Univerzitetom u Prištini, gde je organizovano nekoliko predavanja i takmičenja sa esejima. EU je takođe pomogla organizaciju marša LGBTI aktivista u Prištini 2016. godine. Nakon ovog događaja, brojnost zajednice narasla je za još oko 60 ljudi koji su posle ovog skupa svratili do CSGD, kaže Margiljaj.

„Visoko cenimo pomoć iz EU. Mi nismo imali strategiju za zagovaranje ili komunikacije, mi nismo imali advokate. Mi nismo imali službenika za komunikacije niti pravnog službenika koji sada analizira svako pravno pitanje i iznosi preporuke. Nismo imali usluge kao što su psihološke, koje se sada nude u Prištini i drugim gradovima. Mi sada imamo sve ovo zahvaljujući ovom operativnom grantu“, zaključuje Margiljaj.

IPA II podržava Kosovo u obrazovanju i podizanju nivoa svesti u vezi sa fundamentalnim pravima i nediskriminacijom, tako da je već viđena solidna implementacija preuzetih obaveza u smislu anti-diskriminacije, uključujući ovde i jačanje zaštite, promovisanja,

izvršenja i izveštavanja o fundamentalnim pravima i na lokalnom i na centralnom nivou.

Asocijacija paraplegičara i paralizovane dece Kosova, HandiKOS, je takođe jedna od organizacija koje su imale koristi od podrške EU.

Godišnji grant od 60.000€, za koji je predviđeno da traje narednih nekoliko godina, obezbedio je ovoj organizaciji predvidljivo suštinsko finansiranje kako bi se podržale godišnje operativne aktivnosti. Svrha programa rada jeste da se pruži podrška za HandiKOS u promovisanju i zaštiti prava osoba sa invaliditetom na Kosovu.

Afrim Maljići (Maliqi), direktor HandiKOS-a, kaže da je ova pomoć pomogla organizaciji da finansira četiri osobe koje planiraju aktivnosti organizacije, a takođe pomažu i osobe sa invaliditetom.

„Pomoću ovog smo uspeli da mnogo poradimo na oblasti ljudskih prava među osobama sa ograničenim sposobnostima, u podizanju svesti, zagovaranju, lobiranju i uticaju na zakonodavstvu, kao i na publikacijama ili istraživanju“, kaže Maljići.

„Možemo bolje da planiramo i možemo bolje da analiziramo potrebe ljudi sa invaliditetom“, dodaje on.

Tokom 2017. godine, kolektiv je radio na dobijanju projekta sa organizacijom „Save the Children“, i oni su uspeli u tome. Organizacija je takođe krenula da zagovara i lobira za prava osoba sa invaliditetom, i tako je uspela da izvrši pritisak za Zakon o statusu i pravima osoba sa paraplegijom i tetraplegijom, koji se trenutno primenjuje.

„Ovo je visoko-rizična grupa osoba sa invaliditetom. Imao sam više vremena da radim na tome i da ostvarim neki uticaj“, kaže Maljići.

Broj osoba sa invaliditetom na Kosovu nije poznat, ali samo organizacija ima oko 18.000 registrovanih takvih osoba. Maljići veruje da je ovaj broj mnogo veći.

Organizacija je takođe upriličila skup u Prištini 2016. godine, kada su improvizovane drvene rampe bile postavljene širom grada, tako da osobe sa invaliditetom mogu da prolaze bez ikakvih problema. Svrha je bila da se podigne nivo svesti ljudi o potrebi da se pomaže ovim licima.

„Pomoću ovog smo uspeli da mnogo poradimo na oblasti ljudskih prava među osobama sa ograničenim sposobnostima, u podizanju svesti, zagovaranju, lobiranju i uticaju na zakonodavstvu, kao i na publikacijama ili istraživanju“.

Afrim Maljići,
direktor
HANDIKOS-a.

Podrška toleranciji kroz zaštitu nasleđa

KOSOVO IMA BOGATO I RAZNOVRSSNO
KULTURNO NASLEĐE, A ONO OBUHVATA
SPOMENIKE, ARTEFAKTE, ALI TAKOĐE I
NEMATERIJALNE ATRIBUTE KOJE SU STVORILI
SVI NARODI KOJI SU NA KOSOVU ŽIVELI
VEKOVIMA.

Novembar 2017 - Priština, KOSOVO

Evropska unija je veoma savesna u vezi sa čuvanjem i jačanjem kulturnog nasleđa. Ona je posvećena njegovom očuvanju i promovisanju. Tokom planiranja pomoći IPA II, posebna pažnja bila je usmerena na zaštitu kulturnog nasleđa.

Da bi se poboljšala tolerancija između zajednica i poštovanje za kulturni identitet i nasleđe svih zajednica, kao i poverenje među zajednicama na opštinskom nivou, EU na Kosovu je odlučila da implementira projekat „Izgradnja poverenja kroz zaštitu kulture“, što je implementirao UNDP.

Milion i po evra izdvojeno je za pet opština na Kosovu za radove na renoviranju i ulepšavanju 18 lokacija kulturnog nasleđa, gde spadaju džamije, crkve, groblja, muzeji, itd. Cilj je takođe bio da se pojača angažman zajednica u zaštiti verskog i kulturnog nasleđa i da se poboljša kapacitet organa za sprovođenje reda i zakona da zaštite lokalitete od verskog i kulturnog značaja.

Projekat je takođe predvideo radionice za mlade ljude u vezi sa zaštitom i promovisanjem kulturnog nasleđa, edukativne sesije u srednjim školama radi podizanja svesti o potrebi da se poštuje i

„Ovo je bila veoma dobra investicija i dobrodošla u zajednici i želeli bi da se zahvalimo svima koji su doprineli ovom projektu“.

Dževdet Bitići,
predsedavajući
Islamske zajednice
u Lipljanu.

štiti kulturno nasleđe. Projekat je bio implementiran u Orahovcu, Gnjilanu, Uroševcu, Kamenici i Lipljanu.

Sveštenik Srpske Pravoslavne Crkve Svetog Nikole u Kamenici, Dragiša Jerenić, kaže da je ovo jedna od retkih opština na Kosovu gde albansko, srpsko i romsko stanovništvo živi zajedno, a ne da žive jedni pored drugih.

Pomoć EU doprinela je renoviranju tri lokacija u Kamenici – rekonstrukciji gradskog parka, renoviranju Hadži Gani Sermadžaj džamije (Haxhi Gani Sermahaj), kao i uređenju celokupnog dvorišta Crkve Svetog Nikole.

„Ovde ispred je sve bilo srušeno, trulo i nismo mogli da uradimo ništa povodom toga zbog nedostatka sredstava”, kaže Jerenić, iskazujući divljenje za ono što je urađeno u crkvenom dvorištu.

„Bila je jedna albanska kompanija koja je radila ovde – mi nismo imali nikakvih problema sa njima, oni nisu imali nikakvih problema sa nama. Mi ovde živimo svi zajedno, a ne jedni pored drugih”, dodaje Jerenić.

On veruje da je ovaj projekat doprineo produbljivanju dobrih odnosa i uzajamnog poštovanja.

„Treba da se poseti renovirani gradski park gde se deca iz svih zajednica igraju zajedno. To ne možete videti često u drugim mestima na Kosovu. Trebalo bi i da posetite pijacu petkom i da vidite kako ljudi ovde rade i žive zajedno”, kaže Jerenić.

Sa druge strane, imam iz Islamske zajednice na Kosovu, Bejtulah Hašani (Bejtullah Hashani), ceni pomoć EU za renoviranje Hadži Gani Sermadžaj džamije i slaže se da ovakvi projekti pomažu međuetničkim odnosima.

Oko 60 km zapadno od Kamenice, u Lipljanu, kroz isti projekat, dvorište gradske Mula Šerif Ahmeti džamije bilo je unapređeno i uređeno, kao i muslimansko groblje. Projekat je takođe obuhvatao i renoviranje Srpske Pravoslavne Crkve Svete Flore i Laure.

„Mogli ste da čujete ljude kako kažu ‘sveštenik je bio u džamiji’ ili ‘imam je bio u crkvi’... Videli su slike sa ceremonije otvaranja”.
Skender Mehmeti, imam džamije u Lipljanu.

Šef islamske zajednice u Lipljanu, Dževdet Bitići (Xhevdet Bytyqi), i imam džamije Skender Mehmeti, slažu se da ovakvi projekti doprinose dobrosusedskim odnosima.

Ovo je bila veoma dobra investicija i dobrodošla u zajednici i želeli bi da se zahvalimo svima koji su doprineli ovom projektu", kaže Dževdet Bitići.

On dodaje da je odrađen izvanredan posao na muslimanskom groblju koje je bilo u veoma lošem stanju. Ono sada ima ogradu, staze za hodanje, a i mnogo je čistije nego ranije.

„Ovaj projekat je toleranciju učinio veoma vidljivom, mada je ona postojala i od ranije. Ovo je dokazalo da smo posvećeni toleranciji i saradnji“, kaže Bitići.

Imam džamije, Skender Mehmeti, veruje da je ovaj projekat imao veliki uticaj na zajednice.

„Mogli ste da čujete ljude kako kažu ‘sveštenik je bio u džamiji’ ili ‘imam je bio u crkvi’... Videli su slike sa ceremonije otvaranja“. kaže on.

Nedaleko od džamije renovirana je fasada Pravoslavne Crkve Svete Flore i Laure, koja je bila sagrađena između dva svetska rata, a renovirani su prozori i pod, kao i ograda oko crkve, kaže otac Srđan Stanković.

„Srpska zajednica, pravoslavna crkva i ja lično bili smo veoma zadovoljni ovim projektom, a i rezultati su dobri. Naši susedi Albanci su takođe bili zadovoljni“, kaže Stanović, dodajući da je Lipljan dobar primer saradnje sa albanskim susedima, a takođe i saradnje sa opštinom.

„Veoma je važno da radite sa svim verskim zajednicama u isto vreme. Meni je žao što katolička crkva nije bila uključena u ovaj projekat, mada u Lipljanu nema katoličke crkve, ali oni su u blizini. Važno je da pomoć bude raspodeljena među svim zajednicama“, zaključuje on.

„Ovde ispred je sve bilo srušeno, trulo i nismo mogli da uradimo ništa povodom toga zbog nedostatka sredstava“.

**Dragiša Jerenić,
sveštenik srpske
pravoslavne crkve
Svetog Nikole u
Kamenici.**

Bolja infrastruktura za bolji život

JEDNA OD INVESTICIJA EU KOJA JE POBOLJŠALA ŽIVOTNE USLOVE U GLAVNOM GRADU KOSOVA JESTE NOVO POSTROJENJE ZA PRERADU VODE U ŠKABAJU (SHKABAJ), BLIZU PRIŠTINE.

Kosovo je dugo bilo suočeno sa problemom redovnog snabdevanja čistom vodom. Zbog veoma malog postrojenja za preradu vode, koja nisu imala dovoljno kapaciteta, a uz sve su bila i u veoma lošem stanju, restrikcije vode bile su svakodnevice. Sektor vode predstavljao je visoki prioritet za EU na Kosovu, a pomoć EU otišla je u smeru ponovnog opremanja postrojenja i pumpnih stanica, proširenja mreža i poboljšanja kvaliteta vode.

Zahvaljujući projektu u Škabaju, Priština se sada snabdeva vodom 24 sata dnevno. Ukupna cena projekta iznosi oko 35 miliona evra, a EU je pomogla sa 5 miliona evra.

Građani regiona Prištine suočavali su se sa restrikcijama u vodosnabdevanju danonoćno od 2000. godine do marta 2017. godine, kada je otvorena nova fabrika vode. Osim Prištine, i druga mesta kao što su Obilić, Gračanica i Podujevo, takođe su imala koristi od ove investicije.

Direktor regionalne kompanije za vodu „Priština“ Iljir Avdulahu (Ilir Avdullahu) kaže da je ova fabrika predstavljala preko potrebnu investiciju.

„Rešen je problem otprilike pola miliona potrošača. Želeo bih da se zahvalim evropskim poreskim obveznicima koji su kosovskim građanima omogućili 24-časovno snabdevanje dobrog pijaćeg kvaliteta”. dodaje on.

Nova fabrika je takođe zaposlila 25 ljudi različitih profila koji rade u tri smene.

Pored Škabaja, tokom 2017. godine, puštena je u rad i fabrika vode u Badovcu. Rehabilitacija postrojenja za vodu u Badovcu pomogla je stabilno snabdevanje vodom za domaćinstva u Gračanici i Prištini.

„Rešen je problem otprilike pola miliona potrošača. Želeo bih da se zahvalim evropskim poreskim obveznicima koji su kosovskim građanima omogućili 24-časovno snabdevanje dobrog pijaćeg kvaliteta”.
Iljir Avdulahu,
izvršni direktor
Regionalne
vodovodne
kompanije
„Priština”

Ali, to nije sve. Postrojenje za preradu vode izgrađeno je takođe i u Šipolju za region Mitrovica, u vrednosti od 10 miliona €, a od toga je korist videlo oko 250.000 stanovnika mitrovačkog regiona.

U Leposaviću je uz pomoć projekata finansiranih iz IPA za opštinsku socijalnu i ekonomsku infrastrukturu EU bila u stanju da pomogne opštini da opremi svoje postrojenje za preradu vode neophodnom opremom za obezbeđivanje dodatne čiste pijaće vode sa vrednošću od preko pola miliona €.

Pomoć EU za infrastrukturu ima veoma širok zahvat.

Teuta Podvorica, studentkinja opšte medicine, putuje na posao svakog dana oko 14 km do Lipljana i nazad, kako bi mogla u miru da studira u novosagrađenoj biblioteci u ovom gradu. Ona živi u obližnjem selu Kojksa.

„Koristim je često jer mi nudi tišinu. Takođe postoje privatni kabineti za učenje. Takođe postoje veće prostorije za grupno učenje. Dolazim često i ostajem ovde skoro do kraja radnog vremena u 19 časova”, kaže Podvorica.

Ona mora sama da rešava pitanje načina putovanja do Lipljanja pošto ne postoji javni prevoz od njenog mesta do grada. To je,

međutim, ne sprečava da dolazi. Ona je uverena da, ako i drugi ljudi saznaju o ovome, to će brzo postati veoma popularno mesto.

Teuta je jedna od mnogih studenata iz regiona Lipljan koji uživaju u novoj zgradi biblioteke i arhive, čiju je izgradnju finansirala EU u iznosu od 740.000€

Direktor opštinskog odeljenja za obrazovanje, omladinu i sport, Basri Hašani (Hashani), objašnjava da je Lipljan ima o veliku potrebu za novom zgradom, pošto je stara zgrada bila ruinirana. Jedva ju je 10 ljudi posećivalo tokom meseca. Nova zgrada je sada trospratna zgrada od 1.500 m², prostrana, sa privatnim kabinama i velikom učionicom za studijske grupe.

„Sada možemo videti povećanje broja posetilaca, uslovi su mnogo bolji. Zaista je zadovoljstvo videti kako više ljudi dolazi. Ovo je dobro usmerena i planirana investicija“, kaže on.

„Ova biblioteka je zaista nešto što je našem gradu bilo potrebno“, dodaje Basri Hašani.

„Koristim je često jer mi nudi tišinu. Takođe postoje privatni kabineti za učenje. Takođe postoje veće prostorije za grupno učenje. Dolazim često i ostajem ovde skoro do kraja radnog vremena u 19 časova”

**Teuta Podvorica,
studentkinja iz
Lipljana.**

Druga šansa za kosovske maloletnike

OSAM MALOLETNIKA OSUĐENIH NA OBRAZOVNO POPRAVNE MERE NEDAVNO SU PREBAČENI IZ POPRAVNOG CENTRA U LIPLJANU U NOVI OBRAZOVNO POPRAVNI CENTAR U ISTOM MESTU KOJEG JE FINANSIRALA EU. U POREĐENJU SA PRETHODNIM ISKUSTVOM, ONI KAŽU DA IM NOVI CENTAR PRUŽA MNOGO BOLJE USLOVE I ŠANSE.

„Ovde mi se više sviđa. Uslovi su mnogo bolji. Ovde nema rešetaka kao što je to slučaj u onom drugom. Provodim dane igrajući košarku, razgovarajući sa svojim prijateljima ovde“, kaže jedan od maloletnika.

„Možemo da se bavimo sportom; možemo da idemo da pešačimo kada god poželimo. Dani nam prolaze u čitanju, gledanju TV-a, igranju stonog tenisa ili košarke“, dodaje drugi.

Oni veruju da neće biti isti kada budu izašli iz ovog centra.

„U prethodnom centru nisi mogao da se popraviš. Tvoje kretanje je ograničeno, nalaziš se iza rešetaka, prepušten si sam sebi, a tada dolaze i ružne misli. Ovde je mnogo bolje. Ja sam takođe poboljšao svoje ponašanje. Ja znam da, kada budem izašao odavde, neću biti osoba kakva sam ranije bio. Najbolja stvar je to što se ovde socijalizujemo, provodimo vreme zajedno“, kaže jedan od njih.

Sve do nedavno, maloletnici osuđeni na obrazovne mere, koje se, shodno Kodeksu maloletničkog pravosuđa (KMP), ne smatraju kaznom, bili su tretirani isto kao osuđeni maloletnici. Oni su bili smeštani u zatvoreni objekat u Popravnom centru u Lipljanu, zajedno sa pritvorenim i osuđenim maloletnicima.

To se desilo zbog nepostojanja specijalizovanog objekta otvorene vrste, što bi bilo u skladu sa zahtevima iz Kodeksa maloletničkog pravosuđa i međunarodnim standardima.

„Možemo da se bavimo sportom; možemo da idemo da pešačimo kada god poželimo. Dani nam prolaze u čitanju, gledanju TV-a, igranju stonog tenisa ili košarke“.

Maloletnik u Popravno-vaspitnom centru u Lipljanu.

Ali, ovome je došao kraj zahvaljujući podršci pravosudnim reformama koju pruža EU. Jedan od fokusa u ovoj oblasti bile su reforme maloletničkog pravosuđa na Kosovu koje su ostvarene kroz zakonski okvir koji je u skladu sa međunarodnim standardima, zatim kroz poboljšanja programa obrazovanja/obuke za sve institucije uključene u sistem maloletničkog pravosuđa, itd.

U okviru programa IPA 2013. godine, maloletničko pravosuđe i dalje dobija podršku kroz izgradnju objekta za maloletnike, koji prima decu već pet meseci.

Treća faza podrške EU za sistem maloletničkog pravosuđa predvidela je pomoć u vrednosti od 2,4 miliona. Zahvaljujući ovome, u Popravnom centru u Lipljanu sada postoji moderna zgrada živih boja sa učionicama, otvorenim i zatvorenim terenima za košarku, dnevnim boravkom sa TV-om, dvokrevetnim sobama sa sopstvenim kupatilima, drugim sportskim objektima i slično. Maloletnicima je dozvoljeno da koriste ove objekte tokom celog dana. Oni takođe mogu da koriste medicinske i psihološke usluge u okviru objekta. Rad tokom dana traje tri do četiri sata, koji predviđa vođenje računa o samom objektu.

Pomoć EU je takođe doprinela izradi, razvoju i izvođenju neophodnih treninga i obuka potrebnih za ovaj objekat.

Nepostojanje ovakve institucije uticao je na obim u kojoj su meri sudije bile u stanju da izaberu prikladnu i delotvornu kaznu u najboljem interesu deteta.

Nova gradnja otvorenog obrazovnog i popravnog centra neće doprineti samo punoj implementaciji (KMP), već će takođe i

„Pružanje usluga može predstavljati jedinstvenu mogućnost za ove maloletnike u pristupu odgovarajućem obrazovanju, usmerenom obrazovanju i stvaranju konkurentnih prednosti za zaposlenje na tržištu rada”.

Ardian Kljajići,
Službenik za
maloletničku
pravdu u
UNICEF-u.

obezbediti da deca dobiju prikladnu zaštitu i pomoć, nadzor, obrazovni i zanatski trening, sa ciljem njihovog ponovnog integrisanja u društvo.

Fokus u novom objektu biće resocijalizacija kroz program baziran na edukaciji. Svi maloletnici će pohađati svoju redovnu školu u javnim školama u izabranim opštinama. Takođe će postojati i redovan program zanatske obuke i treninga.

Arif Beća (Beqa), direktor centra za maloletničko pravosuđe, kaže da je Kosovo imalo veliku potrebu za ovim centrom koji, pored aktivnosti, pruža i obrazovanje za maloletnike.

„Početak je malo težak, zato što ne možemo da kažemo da smo ostvarili sve svoje ciljeve, ali smo započeli neke od naših programa za resocijalizaciju“, kaže on.

Veliki procenat dece pušten je kućama zbog svog izvanrednog primernog ponašanja u međuvremenu.

Beća dodaje da uspeh ovog projekta zavisi od angažovanja različitih institucija, kao što su Ministarstvo pravde, obrazovanja, rada i drugi. On veruje da će deca uskoro krenuti da pohađaju i lokalne škole.

„Ovaj sektor za maloletnike ima potrebe za dobrom koordinacijom među institucijama“, zaključuje on.

Ardian Kljajići (Klaiqi), službenik za pravosuđe za decu u UNICEF-u, agenciji koja je zadužena za implementaciju projekta, takođe veruje da novi objekat treba da dokaže da služi i uspeva da pruži konkretne rezultate za olakšavanje socijalne reintegracije dece.

„Pružanje usluga može predstavljati jedinstvenu mogućnost za ove maloletnike u pristupu odgovarajućem obrazovanju, usmerenom obrazovanju i stvaranju konkurentnih prednosti za zaposlenje na tržištu rada“, kaže Kljajići.

AUTOR:
AMRA ZEJNELI LOXHA

UREDNIK:
FJOLLA ÇEKU SYLEJMANI
KANCELARIJA EU / SPEU

DIZAJN:
**KOPERATIVA
COMMUNICATIONS**

FOTOGRAFIJE:
ARBEN LLAPASHTICA
[STR. 1,4,7,8,12,13,14,15,22,23,26,28,29]

SAMIR KARAHODA
[STR. 5,21,25]

© KANCELARIJA EVROPSKE UNIJE NA KOSOVU / SPECIJALNI PREDSTAVNIK EU
KOPIRANJE JE DOZVOLJENO AKO SE NAVEDU INFORMACIJE O IZVORU.

PREVOD I ŠTAMPANJE: KANCELARIJA EU NA KOSOVU / SPECIJALNI PREDSTAVNIK EU, 2017.GODINE.

EUICC PRIŠTINA

UL. "MAJKE TEREZE" BR. 62
PRIŠTINA 10000, KOSOVO
TELEFON: +381 (0) 38 25 99 99
E-MAIL: INFO@EUICC-KS.COM

EUICC SEVERNA MITROVICA

UL. "ČIKA JOVINA" B.B.
NSEVERNA MITROVICA 40000, KOSOVO
TELEFON: +377 (0) 45 599 592
E-MAIL: MI@EUICC-KS.COM

WWW.EUICC-KS.EU

KANCELARIJA EVROPSKE UNIJE NA KOSOVU

KOSOVA STREET 1,
PRISTINA 10000, KOSOVO
TELEPHONE: +381 38 5131 200
E-MAIL: DELEGATION-KOSOVO@EEAS.EUROPA.EU

EU za Kosovo:

PODRŠKA NA PUTU KA
EVROPSKOJ UNIJI

Projekat finansira EU kojim upravlja
Kancelarija Evropske unije na Kosovu
a sprovodi Koperativa

EU INFORMATION AND
CULTURAL CENTRE